

mehginu zelt tautā šķelšchanas un nerweenprahības garu, bet es jau pasībstu savu laika garu un daschu savu biebrū domas. Buhsim weenprahīgi, meers haro, nemeers po- sta — saprotams tew wajaga to tizet, ko es tew salu. Newajaga buht muktim. Kad es preelsch tautas strah- daju, tad man wišpirms jaſlataſ, ka nekaiteju savu radu un drangu interesem. Jeb waj tee nepeeder pēc tautas un man preelsch wineem naw jaſtrahdā?

Kad ari daschi laikrakstī wehl kā redzams masakos kau-
dis eewehro, teem gohdigi labus padomus pasneegdami
un ruhpēdamees, kā winu prahī netiku ar finibam pahr-
ehdimati, kad to mehr ronas ari wehl, kas par tahdeem
prasteem laudim it nelo negrib finat. To nezik sen lāhds
laikrakstīs, us kuru tauta likuši leelakās zerbās, skaidri ar

wahrdeem apleezinajis, tadehk wina wahrdu negribetu te minet. „Waj tad wiseem raksteem pateesham wajaga buhi tilai pat strahdneelu apstakku laboschanu,” tas sevi aissfahwedams jauid. „Waj mumis naro eemesla, wehl jo waitak zerehrot muhsu turigalas schlikas, ta fewischki fainmeelus, kuri tagad vahrdishwo „gruhtus laikus? Kalps dabun sawu algu, bet fainmeels, pehz weza para-duma no „labajeem gadeem“ dsihwobams, wairis neteet zauri ar saweem eenehmumeem, — firds tihti sahp, laik-ratsids lasot. ka weenam un otram fainmeelam jai-eet no mahjam, kuras warbuht winn tehwi dsihwojuschi.“ Gribu zeret, fa tas ir nepahrdomais wahrds, kas nekahdi warbuht nesaktiht ar pascho laikrakfa programu, bet ja tas poteesib buhiu nopeemi domais, tad schahds wirjeens jau ir us nezeleem. Muhsu fainmeelu apstakku laboschana stahw ar strahdneelu schlikas labllahjibu til zeeschä sakara, ta bes pehdejas pirmä nekahdi naw panahlama. Tikai aif tuwredsisbas waretum to zitadi domat. Ne aif nera-schass un neavglibas muhsu semkopseem gruhtis stahwoekis, bet gan, fa minn raschojumeem naw peetekoscha turgus.

Sinams gan, ka muhsu laistrakstu foehlā nestahw schim-
brihscham schos apstallus pahrgrofit, nedf ari tas sveh-
tigs zelſch, ka te zehluschos robu mehds aifbahst ar na-
bagu dahwanam, kas nokauj zilwezigu paschapsinu un aif-
kar winas moralisskās teeſibas, bet gan wineem aileel
svehtigs zelſch, miht muhsu preelschgahjeju zenſoru peh-
dās, kalpot gaifmai, pateefibai un taisnibai,
ka latrē lai babutu sem sawām lahjam
droſchus pamatus un buhtu ſpehjigspats
fewim libdſeetees. Bet ka gan leelakā bala muhsu
mahzito tautas dehlu iſpilda ſawu doto wahrdū, dſihwot
un strahdat preelsch tas buhdinas, kurā wini dſimuschi?
Waj te ne-eet atkal pehž wegā ſakama wahrdā: uſ me h-
les medus, apalſch mehles ledus, waj
muhsu ſtarpa naro ſastopami wihi, kas jaukus wahredus
par tautas mihleſtiu klaudſinadami, ſawā ſirdi ſajuht
prei winu weenaldſibu, nizinaſchanu, pat reebjumu? Waj
muhsu deenās naro zehlusees moderna tehw' un mahtes
aifleegſchana, un newis tadehf, ka tee Latweschhi, par to
neweenam naro jokaunas, bet wini veeskaitami leelajam
tauschu puhlim — un dehls ir mahzits wihrs, kuram pa-
wiſam ziadas intereſes. Bet ka ſtili juht ſchim intereſem

Ledus, kas pluhba no Seemel-Eiropas, jeb no Skandinavijas-Somijas kalnajeem, pahrlahja pehz Penda ap-
re ekina kahdas 115,000 □.juhdses — wiſu tagadejo Skandinowiju, Leelbritaniju, Friju, Seemela-Wahziju, Seemela jeb Wahzu juheu, Wissas gubernas (Poliju), Baltijas juheu un Baltiju, Somiju un Kreewiju lihds 50. platumā gradam usdeenwideem un tagadejo Wolgas leju, lejpus Kasanas us rihtem. Ari no Uraleem iſſtaroja plaſcha ledus sego, kas tomehr nebija tik beesa kā Skandinavijas, jo paſči Urali ir ſemali, to widejais augstums nesneidſas pahri par 3000 pehdam (tik pahris kalnu pa-
zelas 4—5000 pehdas); Skandinavijas kalnaji turpretim pagelas us 8000 pehdam; no teem wareja ledus pluhſti 1000 un wairak werſies usdeenwideem un deenwidus rihtem. Ari no Alpam winds laikds iſſtaroja dauds mil-
figali gleiſcheri jeb ledus ſchluhdoni nekā tagad, un pahrlahja gandrijs wiſu togadejo Schweiziju, Tiroli u. t. t. Par Baltijas un Wahzu juheu Skandinamijas ledus wareja it weegli ſtumtees pahri, jo ſchis juheas nav dſi-
lakas par 100—200 metreem (320—640 pehdam), ledus labria turpretim wareja buht ap 1000—1500 metrus (3200—4800 pehdus) beesa, kurai no aīs niuguras atrobo-
ſchā, no kalneem lejā pluhſtoſchā ledus ſpeefstai bija ja-
ſtumjas lahiāl, lihds ta ſpeefhia iſſtust.

Mitsiga ledus sega jaur sawu mafsu peewilka juhtas uhdeni, jaur lo tas tajās weetās, küt tas wareja eespeefstees, pažeħlaš 50 un pat 100 metri (160—320 peh).

lihdsi tee, kas bishwo buhdina, ta tee ar neleekotu weentefibu sawus mahjitos brahtus mihl un par wineem ruhpejas, ta tee ik lairu brihdi ari no fawa masumina gatawi wineem nest upurus. Zil angifskolu mahjekki nebuhtu palikuschipus zelä, ja maso lautinu rublischitos nebuhtu pabalstiju-schi, zil literatu nebuhtu isbaudijufschiahrsemju literatu grubtäs beenas, ja winus nebuhtu glahbusi peewilziga isfahrtne „tautaspihlars.“ Untausween-teefiga Pelfifsha lameescheem daschslabs Iehzitis usrahpees kastanu lokä, meelojas, bet kadwinam tur labieet, kas winam wairədakas gar Pelfiti.

Negribu it nebuht mobinat flaubibū pret muhsu mah-
ziteem, pahrtikuschojeem brahkeem, mums par to til ja-
preegajas, ka wineem labi eet, bet waj wineem tadeht
sluktali slaktos, tad ari masalee brahli eekluhtu labakds
apstaklds? Dabas mahmina sawā lehvi glabā tildauds
mantas, ka mums wiseem peeteel gana, ja tikai strahda-
jau un puhlamees schis mantas is winas lehvi iswili-
nat. Un galvenais erozis to panahst ir „darbs“, un ka-
mehr zilvezei buhs mihestiba us darku laulds, tamehr
winai buhs preeskī wileem us ilgeem laikeem wantas un
usturas wairak nelā wajabsigs. Un taisni tas ir tas, ko
mehs sawā schaurārdibā negribam saprast. Pee mums
taisni tahds gars eweesees, kas schahdu darba mihestibu
nokauj un nonahwd. Tas rokas, kuras nemitojchi lustas
pee godiga darba un wairo wispahriga tautas turibu,
tiklob materialo ka garigo, eeguhst neween plahnaku mai-
ses reezeenu nelā tee, kas isheet us nileem un siķem, bet
wehl wafak tas manto sawu lihdsjilwelu atsīhschanu un
zeenishchanu. Tahds gars isheet schimbrīhscham no muhsu
tautas preeskīgala un tahds winas pehz schis preeskī-
shmes isplatitees wispahri tautā. Muhsu laiku tautas
praweeschi wairs neusdseed libds ar wezo Stenderi: „Juhs
lungi llausaitees, mehs maises tehvi esam!“ bet winu
dseesma flan: „labakās familijas“, „labalās aprindās“
un par ko wini labprah nedseed tas ir tas „leelais lau-
schu puhlis“. Ja kas pee mums grīb sawu labkabijbu
nodibinat, tam latrā sinā jarauga eetilt tais „labalās
aprindās“ un lam us to prahs nesās, tad to isbarit, ne-
nahkas nemas ikt gruhti. Tur neteek pehz darbeem pra-
hs, peeteel ja tewim ir smalts moderns ufwalts un ari-
stokratiski, la bokojām familijam peemehroti uisslati. Te
neteek profis, tābū zēlā tu esī nāhžis pee sawa sposħā
ufwalla, galvenā leeta te ta, ka tas skriht ozis un ja tu
to esī topinajis, tad zeet par to ilusu, isleezees ka tu
buhtu leelu naudu mantojis waj ari ka tewim stahw
preeskī leelās mantojums un par wisām leetam, ka te-
wim ar „leelo puhli“ naw nelahdas darishanas. Un
jo wairak tu atkāpsees no pateefibās, jo wairak tu
plahtisees ar sawu garigo un apslehpī sawu pateeso
tulšchumu, jo drihsak tu nodibināsi sawu zeenibu, jo drihs-
ak ari eeguhst filu weetini, no tewis wehl istaisis lee-
lalo tautas labdari un us wisām pusem ees tawa flawa:

das) augstaki par tagadejo juhkas spoguli. Norwegijas seemelds weetam pat rebsamas 150 metru (ap 480 pehdu) par tagadejo juhkas virsu atrodošķas, no uhdens eegraustas linijas*) — agrakā uhdens mala.

Ledus laikmeta pehdas atrodam neween Eiropā, bet ari Amerikā un taisnī Amerikā šis pehdas eenem dauds leelaku semes isplatījumu nēlā Eiropā. Seemēt Amerikā ledus issleepes no Grenlandes līdz pat 40. jaemela platumā gradam un pahrlāhjīs tāhdas 360,000 geografiskas □-juhdes, t. i. uz pusi leelaku semes gabalu lā wisa Eiropa.

Ullistu jautajums, jaun ū gan wareja ijszeltees ledus loikmeti, kuru Eiropā bija wišmos 2, Alpēs pat warbuht 3. Ugraki daschi pehmeeki domaja, ka ledus laikmetus radijuschi filti drehgni wehji, kas vuhta no deenwideem, toreis, kad Saharas tulsnescha weetā wehl bija juhra. Wehlak Saharas tulsnesi ispehtot turpreti israhdijsās, ka tur jau dauds

"Luhk tas ir muhsu laiku waronis!"... De nu wehl nebuhtu nelahda nelaime, ja schahds gars paliktu tilai eelschöpus labako aprindu robesham un taunas preelschihmes radibams, nelaistu jo dītas fahnes taunā. Schahdi labako aprindu fellee sadishwes peenah-kumu usslati atraduschi ari pee masaleem laudim atbolsu, kas wineem bod bagatu baribu tahkal isplatitees un nobidinatees un schahds gars tad kā negants mehris taifas isslaust pateefono nopeetno dīshwes apluhko-schanu un freetnu darhazeenisch anu. Mehs winu waram fastapt pat pee weenahrshas strahdneeku schikras laudim. Tai finā muhsu darha laudis isschikras diwōs leelbs pulks. Weenai dalai ir gluschi weenalga, kas ap winu noteel, turpreim otra daka, tee kas jau warak to sin no pasaules, attlahtiā nebuht neisbosees par gobigeem barba strahdneeleem. Tee mums masakais stah-disees preelschā par eeredneemt waj tirgotajeem un ja nahkum runā par strahdneeleem, tad redsesim winus nosarkstam. Nedot tahdu bespamatotu nosarkumu, mums gan it sehrigi paleek ap sīdi, bet waj to tadehk waram nemt wineem taunā. Tilai is strahdneeku lahtas ismelo-damees, tee eeguhst zeenischanu, kas teen zitadi top leegta. Waj senaki Latweetis laika gata un apstalku speests tāpat nemehjo, eeslehpamees Wahju ahbā? Winsch jutās laimigs, ja winu tureja par Wahzeeti un to paschu muhsu laiku strahdneeks panahl eelihsdams labalās aprindās. Ahda winam tahda pat, kā aristokratam un kad nu winsch tāpat nizinajoschi parausia plezus par leelo puhli, kad tad gan wehl war sojat, ka winsch nepeeder pee labalojam aprindam!

Schahba ahlsifchanas pati par fewi buhu masal fai-tiga, ja tai nesekotu launi augli. Nedsebams augschā pee westos loitigos peemehrus, daschs labs strahd neeks at-stohj sawu godigu dorbu un grib par to paschu zelu fasneegti labllahjibu un zeenischanu, kas winam nopeemi strahdajot nebija panahkams. Bet no schi pascha vrish-scha winsch ari top var nastu fewim un wißpahriboi. Un schahdi gadijumi nebuhs nowehrschami, lkhds lamehr nebuhs noahrdits muhris, kas aifgulees preelfschā muhsu masako brahku labllahjibai. Pa wahreem winsch zauri netila, tur hija noliki par fargeem wezee aisspreedumi, „te n aw t aw a p a s a u l e,” tee winu raidija atpakat. Pahrkahpt ar saweem spehkeem pahr muhri, ja, to tilai eespehj laimigee, kureem dabas mah-mina eelikust schuhpust fewischlus dahwanas. Kas nu winam jis attila, ka amest sawu godigo dorbu un uwilkt illusjas (eedomibas) sposchos lankarus un eet at-pakat pee wahreem. Osili pallanidamees wezee aisspreedumi to eelaida jaunaja sfera (gaisa) — bet mihsais, waj tu te panahkst to, pehz ka zenfess, kad nebuhs dorbu, kas teni powada? Waj te wiseem teem, kam pateefibā ruhp faws tautas labums, nebuhiu jo sparigi jakeras pee ga ifma s eer o t f e e m, lai saweem brahkeem azis aldaritu un scho is weza pahrdfishwota laitmata tapinato mihsri noahrditu, kas nesaetas nedz ar tai f n i b a s juhtam, nedz ar zilwelu mihestibu, nedz ar tautas lab.

agraklōs laikdōs, neka zehlās ledus laikmeti, proti no kripta laikmeta jeb periodes, nebija waiks juhra, bet fausseme. Tad ari ir peerahdits, ka pat tad, ja Saharas tulfnescba weetā buhtu juhra, no tureenes tomehr newaretu deesgan filtee wehji, „föhni“ eet pahri par Alpu Kalneem. Tapebz gluschi jozigas israhdas bailes, kas pee daschrem zehlās jaut to, ja Franzuisi Nuders projekteja jaanit israhku kanali elaiasti Widus juhreas uhdent kahdā Saharas tulfnescba dala, kura staħw 20—30 metru semalki par Widus juhru, bet kura parwifam now wehl 100 □-juhdses leela, tas buhtu apm. tikai $\frac{1}{3}$ datas no Kursemes leeluma. Tah-dam esaram Saharas tulfnesci buhtu gan loti svehtigas eespaids us sawu neleelo tuwalo apkahrini, ta' ka tur uħ-denim iżgħar-żot rastos waħraf leetus un buhtu eespehjama semikopiba, bet us Eiropas klimatu tam-ix-protams newaretu buht ne masakka eespaids. (Turvali bejnha.)

nās, jo sītajās semēs semēs trijzējumu, kas waretu radīt jaunus ielnuus, nām. Saņemēm, it īhpaschi lalnajiem leels pēcīvīlīščanas spēkls us juhras uhdēni, tā par peem, pēz Līstinga apreklineem Dīenvidūs Amerikā pēc Karaību salam ūkāju juhras uhdēns par 1400 metreem (metris apm. = 3 pēhdām) augstāki nelā pēc Sveitiās Hele-nas salas, kas Uslantijs juhras vidi, un par 500 metreem augstāki nelā tas waretu ūkāju, ja ūkāsmju pārvīam nebūtu un muhfu semēs lodi vīspahri apšķītu liķīdīga 3000 metru (ap 9600 pēdu) dīla uhdēns lahtī. Uguns wehmeju ūlneem un to iedibītai ūkāwai, iſlūfī-ſcheem almineem dauds masals eespaids nelā semēs ūlīlīščanai. Vīši tagadējēr pēz tā nofaulīā terzīrā ūlīlīta zehļūfīchees wullani un tā ūkāvās, spēktu semēs lodes zaurīmehrā padurit til par 230 me-treem (ap 730 pēhdām) iſhfālu, zaur mīlīgo Alpu, Kordīllēru, Hima-laja un zītu terzīrā ūlīlīta zehļūfībos ūlīlī ūspāidu, semēs zaurīmehrā palīžis par wefelām 93 westiem iſhfāls; is tā tad redsāms, tā tagadējōs ūlīlītēs „eelsīšēmēs uguns“, jeb pareijsali „eelsīšēmēs wehlofīho alminu eespaids nebūt nām pāhrāl leels. Ja Reedre pē-min, tā pēc rābījumu par Igaunijas grīmīšanu un wehlašu pajel-īšanōs to, tā atcaši 80 pēhdās pārē juhras spoguli gleīmēfī, kas arī tagad wehls dīshīvo muhfu juhras, tad tās veenlaikījā ūlīlītēs zaurī to, tā ledum atlakījoties, bet tomehrā wehls loti bēsam eft, uhdēns rešp. juhra wareja par til augstāki pajeltees, nelā tagad, — ūlīlītēs galīgi iſlūfītai tās atfālī ūlīlītēs.

